

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

Формування іншомовної компетенції учнів на основі фабульних текстів

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студентка групи ПР-63
Есманова Анастасія Валеріївна

Науковий керівник:
старший викладач
Дегтярьова Лариса Іванівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ.....	5
1.1 Психолого-педагогічні особливості учнів на різних етапах навчання компетенції в освіті.....	5
1.2 Складові іншомовної комунікативної компетенції в освіті.....	8
1.3 Потенціал фабульної літератури як засіб формування іншомовної комунікативної компетенції учнів	14
РОЗДІЛ 2 ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗАСОБАМИ ЧИТАННЯ ФАБУЛЬНИХ ТЕКСТІВ.....	18
2.1 Характеристика та види фабульних текстів	18
2.2 Технологія праці з автентичними та адаптованими фабульними текстами на різних етапах навчання	21
2.3 Комплекс вправ у формуванні іншомовної комунікативної компетенції засобами читання фабульних текстів.....	24
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
ДОДАТКИ	32

ВСТУП

Останні дослідження демонструють наразі доволі низький рівень володіння іноземними мовами серед українців, навіть враховуючі той факт, що англійська мова зараз має статус міжнародної та функціонує у різних сферах. Зараз мова використовується задля ефективного передачі інформації на наукових конференціях, політичних дебатах, бізнес-зустрічах, культурних заходах, та, звичайно, у процесі здобуття освіти. На фоні таких даних питання про актуальність дослідження теми формування іншомовної компетенції учнів виходить на перший план.

У ході цієї наукової роботи пропонується розглянути потенціал впровадження та використання фабульних текстів та матеріалів для підвищення рівню іншомовної компетенції учнів різних етапів навчання. Ця наукова робота може бути корисною педагогам, методистам, лінгвістам, та може буде цікава навіть батькам, що мають бажання власноруч контролювати набуття іншомовних компетенцій своїх дітей. Зміни сучасності та зміни у засобах комунікації в Україні вимагають підвищення іншомовної комунікативної компетенції учнів, вдосконалення їх мовної, мовленнєвої та соціокультурної підготовки.

Сучасні реалії вимагають всебічно розвинутого фахівця, що буде готовий швидко реагувати на всі зміни, буде здатен до адекватного взаєморозуміння двох і більше учасників комунікативного акту, що належать до різних національних культур. Потрібно пам'ятати, що незважаючи на всі ці зміни моральність та правильне ставлення до життя у формуванні учнів різних, а особливо початкового та середнього етапів також дуже важливе. Учень повинен не тільки знати свою культуру, а побачити різницю у відношенні до простих життєвих речей через призму бачення іншомовних людей, навчитися порівнювати, аналізувати та поєднувати розуміння культури та безпосередньо мови.

Тема впровадження фабульних матеріалів цікавила як вітчизняних (С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Бігич, А. В. Гергель, М. В. Денисенко, Н. Є. Жеренко, О. О. Коломінова, О. О. Паршиков А. С. Макаренко), так іноземних (Е. Г. Тен, W. Bleyhl, L. Cameron, Д. Хаймс, G. Gompf, В. W. Kahl, J. Hadfield) науковців. У ході роботи проведено дослідження про **актуальність** впровадження автентичних фабульних текстів у навчання на різних етапах, а також застосування цих матеріалів на практиці.

Мета роботи: доказати, що фабульні тексти мають великий потенціал не тільки для набуття різного роду іншомовних компетенцій учня, але й для формування рис характеру тих, хто за їх допомогою навчається. Для досягнення мети були розглянуті такі **питання:** загальне поняття компетенції, поняття та види іншомовної компетенції та способи її набування; потенціал фабульної літератури та текстів та їх безпосереднє використання, як засобу формування іншомовної комунікативної компетенції учнів; проведено аналіз психолого-педагогічних особливостей учнів різних етапів навчання; досліджено поняття та види фабульних текстів; вивчення та технологія праці з автентичними та адаптованими фабульними текстами на різних етапах навчання та подальше формування комплексу вправ користуючись ними.

Об'єкт дослідження – формування іншомовної комунікативної компетенції засобами використання фабульних текстів під час занять з іноземної (у наведеному контексті англійської) мови. **Предмет** дослідження – методика впровадження та формування комплексу вправ з автентичними та адаптованими фабульними текстами на різних етапах навчання.

Практичне значення: матеріали дослідження можуть бути використані на заняттях з іноземних мов в школах, під час самонавчання а також у інших навчальних закладах, включаючи заняття з методики викладання.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЙ УЧНІВ

1.1 Психолого-педагогічні особливості учнів різних етапів навчання

Для виконання завдань для підвищення рівню компетенції доцільною практикою вважають участь учнів у комунікативних мовленнєвих видах діяльності, отже логічним буде впровадження комунікативних стратегій. Мовленнєві засоби, застосовані для активізації вмінь та навичок, формування подальшого потенціалу з метою успішного виконання поставленої цілі, а також для використання своїх комунікативних можливостей в межах певного контексту та ситуації і мають назву стратегії. [3, с. 43]. У той час, коли письмові тексти посилаються або публікуються, сам автор відірваний від адресата, якого він, ймовірно за все, не знає та якому не може відповісти, пояснити сутність початкового сюжету, як у випадку використання фабульної літератури та текстів, – акт спілкування може розглядатись як говоріння, письмо, слухання або читання тексту. На початковому етапі навчання починається активне впровадження наочного матеріал, до використання підключають опори. На початковому рівні опанування мовою діти засвоюють її переважно маючи можливість асоціювати почуте з побаченим, тобто наочно. Вже на середньому і старшому етапах учні вступають у фазу інтенсивного розвитку самосійності, свідомості, формування інтелектуальних здібностей та світогляду. На середньому та старшому етапах набування іншомовної компетенції навчання має сприяти розвитку когнітивних здібностей учня, його загальної та соціальної активності та ініціативності.

Коли вживається термін стратегії навчання в основному мають на увазі дидактичні процедури та методи, їх використання учніми (у більшості випадків самостійно) для покращення іншомовної мовленнєвої компетенції.

Дослідження застосування та визначення поняття навчальних стратегій як напрямку відбулося в середині ХХ ст. та трактує про обов'язковість свідомого ставлення та адекватного сприйняття навчального процесу та навчальних дій [3, с. 85]. У початковій школі (1-4 класи) важливим є формування базових лексичних навичок, що є необхідним для подальшого зросту та формування іншомовної комунікативної компетенції в основній і старшій школі. На данному етапі відбувається будівництво рецептивних та репродуктивних навичок учнів залежно від контексту визначених сфер і ситуацій, а також відповідно до індивідуальних учнів. Треба враховувати їхні інтереси, вік та на їх базі формувати приклади мовленнєвих завдань. У процесі вивчення читання на початковому етапі не менш важливим етапом є навчити учня низці правил коректного читання, тобто навчити учні формувати графеми, думки, розуміти, оцінювати і, звичайно, використовувати інформацію джерела [7, с. 26]. Починають широко впроваджуватися різноманітні опорні засоби, як було зазначено, – малюнки, таблиці, задля кращого розуміння та будівництва асоціацій. Ключовим підходом до вивчення іноземної мови у початковій школі можна вважати ігровий та комунікативний методи. На данному рівні зовнішня атмосфера – це сильний відволікаючий фактор. Учні важко зосередитися на новому та часто складному матеріалі, тому увага концентрується на невеликому обсягу та переважно з малою уважністю та стійкістю, це треба враховувати при підборі завдань.

В свою чергу на середньому етапі навчання, тобто у середній школі (5-9 класи) починається етап поступової роботи з навчальними матеріалами, які забезпечують нормативне оволодіння техніками спілкування. У тих, хто вивчає мову, значно зростає обсяг використаних лексичних одиниць, формується соціокультурне сприйняття, яке в свою чергу сприяє формуванню соціолінгвістичної компетенції. Також на цьому етапі підвищується доля самостійної роботи учнів, види навчальної діяльності урізноманітнюються, активно використовуються мовленнєві ситуації, що наближають навчальний процес до більш реальних умов спілкування [14, с. 134]. У старшій школі

(10-11 класи) підсумовується та узагальнюється мовний досвід учнів, що набувався ними на попередніх етапах вивчення мови. Усі види навчальної діяльності (включаючи стратегії та методи) все більше набувають форми реальних умов спілкування. Впроваджуються та широко використовуються різноманітні творчі, проектні та групові форми роботи учнів. Контекст та обсяг диференціюється відповідно профілю навчання [11, с. 150–152]. Значно розширюється робота з формування пасивного лексичного матеріалу у процесі самостійного читання. Зростає обсяг роботи учнів з новою лексикою, також це стосується самостійних завдань. В свою чергу покращуються прийоми використання двомовних та одномовних словників. Іншомовна комунікативна компетенція може бути розглянута як здатність здійснювати іншомовне спілкування, тобто це вміння формувати думки та обіграти їх у різноманітних ситуаціях під час взаємодії з іншими учасниками спілкування. Це коректне використання системи мовних і мовленнєвих норм, адекватний вибір відповідної комунікативної поведінки, адекватну оцінку ситуації спілкування та, в свою чергу безпосередня готовність учнів до іншомовного спілкування.

У результаті не важко зрозуміти, що іншомовна комунікативна компетенція не є індивідуальною характеристикою; її структурованість та рівень розуміння визначається у процесі спілкування. Під технікою читання, наприклад, прийнято розуміти не тільки чітке співвіднесення звуку з літерою, але і співвідношення зв'язки зі змістовим значенням того матеріалу, що учень обробляє. Саме високий рівень оволодіння технікою читання дає змогу досягти високого результату самого процесу читання, що включає швидке та якісне вилучення інформації та контексту і, в свою чергу подальшого якісного формування іншомовних компетенцій. Не тільки тематика, а й проблематика текстів диктують такі базові мовні та мовленнєві стандарти тим, хто цю мову вивчає [23, с. 98]. У ситуації, коли навчальний процес задовольняє пізнавальним і освітнім потребам учнів, потрібно орієнтувати навчальний процес розвитку особистості кожного з них: їх власного життєвого досвіду, інтересів, світогляду, статусу в групі, мотивів та мовних можливостей.

З огляду на індивідуальні особливості учнів критично важливо розмежування навчальних матеріалів за обсягом, за рівнем складності, враховуючи інтереси та схильності тих, хто навчається. Мотивація учня часто є вирішальним фактором – учні з більшою кількістю мотивації, як правило, використовують стратегії навчання частіше та вигідніше, ніж менш вмотивовані студенти. Не менш важливу роль під час вибору стратегії відіграє цілеспрямоване вивчення іноземної мови, особливо маючи за подальшу ціль набуття швидкого кар'єрного зросту. У той же час до інтенсивності впливу тих чи інших факторів, успішність вивчення іноземної мови характеризується тим, що учні мають змогу ефективно використовувати навчальні стратегії, а також здатні розвивати їх використання орієнтуючись на зростання іншомовної компетенції. Фабульні матеріали можливо підібрати на кожний етап розуміння учнів орієнтуючись на їх вік та підготовку задля кращого розуміння та занурення у англomовне середовище і, що не менш важливо, мотивувати учнів.

1.2 Складові іншомовної комунікативної компетенції в освіті

Для того, щоб ясніше зрозуміти термін комунікативної компетенції потрібно розпочати з того, яке саме значення включено до поняття компетенції та які аспекти вона в себе включає. Для позначення та кращого розуміння цього терміну існує багато визначень та класифікацій. Вперше термін «компетенція» було використано у 1925 році. Термін «мовна компетенція» виник на основі ідеї американського лінгвіста Ноам Хомського, який визначав її як «систему інтелектуальних здібностей, систему знань та думок, яка формується в ранньому дитинстві і маючи взаємодію з багатьма факторами визначає подальші види поведінки» [1, с. 207]. Сучасні пріоритети державної політики в сфері освіти передбачають зріст особистісної активності учнів, здатних до моделювання власної навчальної траєкторії та самореалізації у ній. Складовою будь-якої компетенції є знання, вміння та навички. О. Ткачук трактує поняття «компетенція» як похідне від поняття компетентність, що в свою чергу

тракується багатьма науковцями як специфічна здібність, що дозволяє ефективно вирішувати типові проблеми й завдання у реальних та повсякденних ситуаціях, як вміння вирішувати відведену низку завдань у фахових та професійних видах діяльності, компетентність – це результативно-діяльнісна характеристика освіти. Отже, як зазначає О. Ткачук, компетенція – це об'єктивна категорія, визнаний та підтверджений рівень знань, умінь та навичок у певних сферах діяльності людини. Якісне опанування будь-якої мови залежить від набуття ряду іншомовних компетенцій, що дозволять успішно застосувати навички у різних ситуаціях, у різних процесах, безпосередньо у процесі комунікації [17, с. 143]. Простежуючі динаміку формування комунікативної компетенції учнів, необхідно використовувати всі види опор, враховуючи вік і рівень розвитку учнів, як все було зазначено. Зміни в сучасному суспільстві висувають нові вимоги щодо вдосконалення системи навчання іноземних мов, зокрема, запровадження новітніх технологій викладання та нових навчальних стратегій для покращення іншомовної підготовки майбутніх фахівців. Сьогодні тракує правила та норми, а вже зміни у суспільстві передбачають зростання самостійної та навчальної активності учнів, що підготовлені до систематизації власної навчальної траєкторії, розвитку та самореалізації у ній [10, с. 147].

Сьогодні комунікативний підхід у навчанні іноземних мов є взаємодією ключових принципів, що лежать в основі навчання і учіння. Слово «компетенція» – багатозначне, включає у себе велику кількість факторів і може бути розглянут як область питань, в якій учень добре обізнаний, володіє конкретними знаннями і досвідом у приведеній галузі. Сьогодні іншомовна компетенція, опираючись на загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, розглядається більш у формальному значенні. Загальноприйнятими основними аспектами при набутті іншомовної компетенції прийнято вважати:

- мовний аспект, який включає вивчення лексики, граматики, семантики, розуміння фонетики, орфографії та орфоепії;

- мовленнєвий, що складається з практики читання, письма, аудіювання та говоріння;
- соціокультурний аспект, що включає в себе пізнання ментальності країни, мова якої вивчається, її традиції, географічний, економічний та політичний аспекти країни.

Можно зробити висновок, що той, хто вивчає мову, має оволодіти як її формою, так і змістом, тобто слід звернути увагу на те, що комунікативна компетенція не завжди є індивідуальною характеристикою тієї чи іншої людини, а її сформованість виражається під час спілкування. Відомо, компетентний фахівець, достатньо обізнаний у конкретній галузі, добре кваліфікований, повноправний, тобто той, що володіє у даному прикладі іншомовною компетенцією. Науковець О. Пометун вважає, що результатом набуття компетенції людини можна вважати навмисно структуровані набори знань та навичок, яких учні набувають у процесі навчання, та які можуть бути використані на практиці. Вони дають змогу людині адекватно приймати контекст ситуації або проблеми, що притаманні той чи іншій сфері діяльності. Тобто, компетентна людина вправно застосовує найвигідніші стратегії для виконання окремих завдань. [15, с. 66]. Навички комунікативної компетенції можливо не тільки розвинути, а також збагатити та навіть удосконалити. Мовний аспект набуття іншомовної компетенції включає в себе розпізнавання та вміння доречного використання перцепції і продукції: звукових одиниць (фонем) мови та засобів їх застосування орієнтуючись на певний контекст, розпізнавання фонем враховуючи дистинктивні ознаки, сонорність, назальність, розуміння фонетичного складу слів, тобто наголосу і ритму фрази. Також навички можуть бути розвинути через набуття компетенції охоплюючи знання та навички перцепції та продукції символів, що складають собою письмові тексти. Писемні системи іноземних мов (у контексті теми роботи це англійська) базуються на алфавітному принципі. У данному випадку учні мають сприймати та продукувати: форму великих та малих літер прямого шрифту та курсиву, називати слова по літерах, вміти розрізняти злиті форми,

пунктуаційні знаки та розуміти доречність їх вживання. Лексична компетенція, тобто розуміння та вміле використання мовного словникового запасу, граматична компетенція, як знання й здатність використовувати граматичні ресурси мови (граматичні елементи, категорії, структури тощо). Також важливо враховувати здатність учня усвідомлювати та контролювати систематизацію змісту, включаючи лексичну, граматичну та прагматичну компетенції. Часково формування іншомовної компетенції направлене на читання вголос підготовленого тексту або його використання в усному мовленні, вживання слів, що вперше зустрічалися в письмовій формі. Учні повинні вміти правильно продиктувати написане. Даний пункт включає розуміння та знання правил написання, вміння користуватися словником та розуміння умовних термінів, що використовуються у тексті. Для репрезентації вимови, розуміння правил та застосування письмових позначок, зокрема, знаків пунктуації для пауз та інтонації необхідна здатність до розуміння двозначності термінів. [6, с. 189].

Можна сказати, що мовна компетенція характеризує володіння або не володіння нормами та аспектами мови, а мовленнєва компетенція – нормами використання стратегій на практиці. Можна побачити, що мовна компетенція включає у поняття велику кількість складових. Мовленнєвий компонент розуміється як вміння використовувати мовний матеріал для досягнення комунікативних, інформативних, когнітивних, сугестивних та низку інших цілей. Мовленнєвий компонент передбачає володіння мовними засобами, нормами мовлення, стильовим і жанровим розмаїттям, формами мовлення (усною та письмовою) [1, с. 340].

Розглядаючи соціокультурну компетентність учня, яка має неабияку важливість, мають на увазі знання про культуру країни, яка вивчається. Вона включає в себе низку аспектів країни, що ознайомлюють учня з системою уявлень про особливості країни, допомагає проводити асоціації з мовною одиницею носіїв мови і формувати та підпищувати у такий спосіб іншомовну компетенцію. Навчання та спілкування іноземною мовою неможливе без розуміння базових норм комунікативної поведінки. Під цим розуміють

упорядковану не тільки соціально, а також культурно підпорядковану стандартам заданої моделі поведінку, що має також історичний та культурний підтекст. Різні поведінки соціуму варіюються у культурах, і в основному є джерелом міжетнічних непорозумінь, особливо під час інтерпретації виразів. Вирази народної мудрості, такі як прислів'я, ідіоматичні звороти, та приказки підкреслюють та роблять наголос на загальноприйнятні значення і норми, що є очевидно важливим складником народної культури. Вони вживаються часто, на них також часто посилаються, особливо частим є використання цих виразів під час проведення уроку. Знання та розуміння загальновідомих виразів народної мудрості є важливим компонентом для формування соціокультурної компетенції та іншомовної компетенції. Соціолінгвістична компетенція включає в себе розуміння відмінностей в залежності від класу, регіону, навіть етнічне походження грає велику роль під час вивчення мови. Розуміння діалектних особливостей дає змогу розуміння характерних рис людини та аналіз конкретних маркерів поведінки, з якою учень, що набуває компетенції, спілкується.

Термін «компетенція» був розширений і отримав назву «комунікативна компетенція». За Д. Хаймсом, де сутність комунікативної компетенції полягає у внутрішньому розумінні ситуаційної доречності мови. Можна зробити висновок, що під комунікативною компетентістю учнів розуміють інтегральну якість особистості, поєднуючи в собі не тільки загальні знання про культуру спілкування, а також врахування її специфічних проявів у подальшій професійній діяльності, тобто готовність та адекватне реагування на норми, адаптованість до цілей, сфер і ситуацій спілкування, а також готовність до мовної взаємодії та досягнення взаєморозуміння [22, с. 127]. Також термін «комунікативна компетентність», наприклад, А.С. Макаренко, розкриває як конкретне вміння учня спілкуватися з різноманітними співрозмовниками, в середовищі знаходження та функціонування; проте це також вміння спілкуватися, правильно оформлювати думку в усній та письмових формах, і

що не менш важливо, це вміння шукати і знаходити компроміс, поважаючи та враховуючи маркери поведінки та особливості інших людей [9, с. 102].

Комунікативність складається з врахування індивідуальних особливостей учнів. У процесі формування іншомовної компетенції індивідуальна реакція можлива лише в тому випадку, якщо навчається зацікавлений учень, тобто якщо мовне завдання буде сформоване враховуючі потреби та інтереси учня як особистості. Саме тому задля конкретного виклику адекватної реакції необхідно обов'язково враховувати індивідуальні властивості учнів. Для формування іншомовної компетенції використовуються різноманітні стратегії для підвищення тих чи інших аспектів [2, с. 51]. Простежуючи динаміку формування комунікативної компетенції учнів, потрібно впроваджувати велику кількість різних опор, знову орієнтуючись на вік та рівень розуміння учнів. Зміни в суспільстві зараз висувають багато нових вимог щодо вдосконалення системи навчання іноземних мов, зокрема, активне новітніх технологій викладання та формування нових навчальних стратегій для подальшого покращення іншомовної компетентності та підготовки майбутніх фахівців.

Під час вивчення мови стратегії, що відображають культуру навчання, і особливо саму культуру роботи над мовою мають назву особистісні. Визначаються також направлені на предметні та розумові дії стратегії вивчення мови, котрі суб'єкт навчання застосовує з метою розширення своєї іншомовної компетенції. Класи учіння розрізняють на три класи стратегій:

- метакогнітивні – за допомогою яких учень планує та систематизує свою навчальну діяльність, вони направлені на орієнтування, моніторинг та адекватну оцінку дій, учень рефлектує та при необхідності проводиться коректування навчального процесу;
- когнітивні – це свідомі засоби організації навчання, що безпосередньо ведуть навчання до прямого результату знань, засоби направлені на обробку навчального змісту навчальних матеріалів, розвинутих через конспетування, аналіз наукових джерел використання словників та

ресурсів, повторення, проведення аналогій, заучування напам'ять термінів або ключових понять та вміння їх застосувати;

- емоційні – навчання через взаємодію, що призводять до емоційного стану, що може позитивно, негативно чи нейтрально вплинути на процес сприйняття, вони концентрують увагу на поясненні, концентрації та направлені на докладання зусиль, судження про самого себе та на мотивацію учня.

Застосування комунікативних стратегій може розглядатись як реалізація когнітивних, метакогнітивних та емоційних принципів з певною траєкторією дії та з метою досягнення найкращих результатів [12, с. 173]. Комунікативна компетентність має вплив на індивідуальний успіх та дає змогу брати участь та функціонувати у різноманітних соціальних сферах та ситуаціях. Це також сукупність розуміння систем мови та мовних одиниць, їх побудови і застосування у спілкуванні. Це також засоби формулювання думок на мові, яка вивчається, і адекватне сприйняття та розуміння іншомовного типу мислення, враховуючи особливості носіїв мови, специфіку різноманітних видів дискурсів [20]. У структурі формування компетентності учнів доцільним буде виділення таких важливих для них компетенцій: іншомовна компетенція; професійна компетенція та соціальна компетенція. Особливістю, наприклад, іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця є безпосередній зв'язок з професійною свідомістю, оскільки говориться про аспект сформованості рівню професійності, стилю конкретного спілкування у відношенні до ситуацій з окремим контекстом [10, с. 445].

Усі компетенції людини відносяться, так чи інакше, до здатності користуватися мовою для спілкування і мають розглядатися як аспекти комунікативної компетенції. Таким чином, комунікативна компетенція – це знання і вміння, необхідні для адекватного розуміння чужих думок і формування власних сценаріїв мовної поведінки, враховуючи сфери та ситуації заданого спілкування. Комунікативна компетенція передбачає володіння всіма видами мовленнєвої діяльності, а також уміння переключатися в процесі

спілкування з одного стилю на інший залежно від умов спілкування. Але основним критерієм інтенсивності та успішності комунікативного формування особистості є вміння розуміти, ставити і вирішувати різні за характером комунікативні завдання, тобто вміння правильно і оптимально використовувати свою діяльність в спілкуванні з іншими людьми, засобами інформації і з самим собою.

1.3 Потенціал фабульної літератури як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності учнів

Прийнято розглядати іншомовну компетенцію як низку знань та навичок, опанування якими дозволяє учням застосовувати власний досвід володіння іноземною мовою задля використання у практичних цілях в різноманітних ситуаціях, враховуючи лінгвістичні та соціальні правила, яких дотримуються безпосередньо носії мови. Треба зазначити, що набуваючи іншомовну комунікативну компетенцію потрібно не загубити свою власну ідентичність, яка була сбудована у власній соціокультурній атмосфері, не потрібно намагатися повністю наслідувати носієві мови, яка вивчається. Вже давно загально визнаним є факт, що у процесі спілкування варіюється від ситуацій у яких використовується. З такої точки зору мова не виглядає нейтральним механізмом думки. Існує конкретні потреба та виникає бажання спілкуватись під час ситуації, яка відбувається. Форма, як і зміст спілкування, є відображенням цієї ситуації [6, с. 123]. Одним з видів навчальних матеріалів, які сприяють ефективному оволодінню іноземної мови та формуванню іншомовної комунікації є фабульні тексти та матеріали. Контекстуальна заповненість текстів забезпечує їх лексичне наповнення через використання реальних мовних засобів. Вони використовуються носіями мови, це свідчить про оригінальність слововикористання, і, що не менш важливо – ці тексти мають не тільки навчальний, але й повчальний характер, та маюють великий вплив на учнів, що їх використовують.

Фабульні тексти сприяють усвідомленню мови як форми вираження національної культури, формують знання про взаємозв'язок мови та історії народу, інформують учня про національно-культурну специфіку мови та надають змогу володіти нормами мовного етикету, культурою міжнаціонального спілкування та формують вміння враховувати ці відомості в процесі безпосереднього спілкування і коригувати свою мовну поведінку відповідно до норм соціальної поведінки, що властива даному етносу [23, с. 205]. Це переплітається з тим фактом, що, на перший погляд, фабульні тексти доволі часто виглядають простими, а інформація, що вони містять здається поверховою, але під час ретельного дослідження вони виправдовують серйозний зміст, що зумовлено широким етико-культурним потенціалом, що сконцентрован у змісті навіть у мінімальному обсязі. Використання часто диференціюється, але є традиційним та широко впроваджується та використовується доводячи ефективність. Під час впровадження когнітивного підходу навчання читання фабульних текстів допомагає формуванню іншомовної компетенції. Вони забезпечують учня країнознавчими, соціокультурними фоновими знаннями, які дозволяють глибше сприймати контекст соціокультурних текстів, які написані носіями мови в умовах реального функціонування мови і культури, яка вивчається.

Фабула – це матеріал, що лежить в основі тексту, де сюжет – це те, з чого матеріал складається, та як він відображається у тексті. Часто фабула демонструється в образній формі, на життєвих ситуаціях, на повсякденних спостереженнях життя. Часто у фабульних текстах вуалюються персонажі та характеристики, що стимулює фантазію та сприйняття учнів. Текст є центром будь-якого акту мовленнєвого спілкування, зовнішньою предметною з'єднувальною ланкою [3, с. 69]. Тексти, що несуть в собі фабулу, мають надзвичайно великий зміст, колосальний задум та неабиякий замисел. Також у фабульних текстах ми можемо виділити ярко виражену: повчальність, алегоричність, оперативність, інакомовність, стислість і лапідарність. Вони винятково дохідливо сприймаються учнями різних етапів підготовки. Тобто,

простими словами, фабула – це ті події тексту, дії персонажів, а також випадковості, які рухають сюжет, формують конфлікт і сприяють розвитку характерів героїв. Фабульні тексти являють собою сукупність цілого ряду умов, різних видів автентичності та обов'язково мають повчальний характер. [23, с. 157] У данному випадку ступінь наявності того чи іншого виду варіюється в залежності від контексту. Потрібно враховувати мотиваційне значення вибору сфери, близької сьогоdnішнім інтересам, поряд з їх корисністю у майбутньому. Наприклад, мотивація дітей буде вищою завдяки їх концентрації на повчальних центрах інтересу, а фабульні тексти сконцентровані на розвитку моральності, що також є перевагою для подальшого розвитку не тільки іншомовної компетенції, а також розвитку індивідуальності [8, с. 5]. Кожен із складових елементів уроку – тексти, навчальні завдання, атмосфера під час заняття, безпосередня взаємодія – має власні критерії, дорозв'яжуть формувати стратегії та підходи до різних учнів на різних рівнях та підібрати саме ті фабульні матеріали, які задовільнять усі ці критерії.

Фабульний текст відноситься до текстів розповідного типу і відповідно має чітку наративну схемою або схематичну структуру. Дана структура включає наступні п'ять компонентів: короткий зміст тексту, зачин, розвиток основних подій, розв'язка, оцінка та коду. Оригінальні тексти відрізняються низкою особливостей через які вони повинні мають бути впроваджені під час вивчення іноземної мови, особливо під час розвитку усного мовлення, як у діалогічній так і у монологічних формах. Важливу роль, як було сказано вище, відіграють змістові аспекти – культурологічність, інформаційна фабула, яка ознайомлює учня уз певними культурними особливостями та факторами, які спонукають інтерес до говоріння та вивчення на дану тему [18, с. 78]. Відомо, що активність під час засвоєння інформації, особливо в учнів початкового етапу, відбувається на основі їх власних поглядів та інтересів і є основним засобом мотивації розумової, та в свою чергу навчальної діяльності, а інформація, що було отримана з фабульних текстів, як правило, стимулює

індивідуальність мислення, спонукає до ініціативності, що відображає суб'єктивні погляди учнів та їхні інтереси.

Незважаючи на велику кількість новітніх стратегій та стрімкого технічного розвитку у сфері освіти ми не повинні забувати про традиційні способи навчання, якщо вони доводять свою ефективність, а ще краще змішувати їх використання. Викладання іноземної мови неможливе без широкого впровадження різних методів і засобів навчання, метою яких є формування знань, умінь і навичок учнів через особистісно-орієнтований підхід у навчанні, що дозволяє якісно підвищити рівень пізнавального інтересу у школярів. Фабульні матеріали мотивують учнів, тому що вони є цікаві внутрішньо, роблять упор на формування моральності учня, та є підтвердженим стимулом при навчанні. Вони мають гарний потенціал для зростання та формування іншомовної компетенції за рахунок своєї автентичності та повчальності. Фабульні матеріали можливо підібрати під кожен рівень учнів в залежності від їх віку та підготовки для кращого розуміння та занурення у англomовне середовище і, що не менш важливо, мотивувати учнів.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗАСОБАМИ ЧИТАННЯ ФАБУЛЬНИХ ТЕКСТІВ

2.1 Характеристика та види фабульних текстів

Текст представляє з себе результат процесу мовленнєвої продукції. У той час, коли текст є вимовлен або записан, він відразу переходить у категорію матеріальних об'єктів, що передаються певним носієм і не залежать від свого автора. Вже після цього текст стає вихідним матеріалом для процесу мовленнєвої рецесії. Фабульні тексти – це один із традиційних, перевірених та в першу чергу ефективних засобів для підвищення іншомовної компетенції учнів різних рівнів, різного віку та з різними можливостями. Також потрібно наголосити, що досягнення цілі формування комунікативної компетенції у вивченні іноземної мови неможливо без виконання основних принципів. Серед них є принцип індивідуалізації, що має на увазі індивідуальне сприйняття, інтереси, здібності, режим, рівень сконцентрованості та потреб того, хто вивчає мову безпосередньо на заняттях іноземної мови та під час самонавчання [4, с. 82]. Під час опису здатності учня ефективно та відносно самостійно вивчати у школі іноземну мову в сучасній методиці розуміють як: «стратегічну (діяльнісну) компетенцію», «навчальний стиль», «стратегію вивчення» та «навчальний прийом» [19, с. 98]. У лінгвістичному аспекті фабульні тексти характеризуються своєрідною лексикою, включає в себе велику кількість займенників, часток, вигуків, слів з емоційним забарвленням, словосполучень, розрахованих на виникнення асоціативних зв'язків, фразеологізмів, неологізмів.

Фабульні тексти виражають в алегоричній формі духовні настанови, вони винятково дохідливо сприймаються та маюць дидактичний вплив на читача. Соціокультурний фон фабульних текстів та матеріалів може бути реалізован за допомогою продуктивного словникового запасу, в який входять поширені в типових ситуаціях спілкування комунікативні та найбільш доречні лексичні

одиниці. Це може включати у себе оцінну лексику для вираження власної думки, впровадження розмовних кліше, та виразів з національно-культурною складовою. Фонова лексика, безеквівалентна лексика, реалії сприйняття повсякденності, вираження морально-філософських думок – вони дозволяють проникнути в іншу національну культуру та особливості, допомагають оволодіти повсякденною лексикою носіїв мови, що є неймовірно важливим при вивченні іноземної мови та подальшого набування компетенції як фахівця та мовця. Крім цього, текст також виступає, з одного боку, як продукт говоріння і виражає себе як засіб мовного впливу на читача, а з іншого, він виступає як об'єкт для змістової обробки учня та створення необхідного контексту та комунікативного майданчику для розвитку говоріння. Фабульний текст володіє потрібною комунікативною цілісністю, завдяки якій відповідає пізнавальним і емоційним запитам учнів різних етапів. Фабульні матеріали та тексти активізують їх розумову діяльність, що є неймовірно важливим. Як правило, учні через текст засвоюють цінності та поняття носіїв мови, що вивчається, тобто, як вже було згадано, формується соціокультурна компетенція. Відображення в текстах повчального та алегоричного сюжету, який часто побудований на прихованому порівнянні, викликає в учнів цікавість, спонукає в них готовність вступати в обговорення та обмірковувати засвоєний матеріал. Використання подібних матеріалів є ефективним засобом залучення уваги учнів до дійсності, адекватного реагування на реалії та подальшого розвитку лінгвокраїнознавчої компетенції, що, в свою чергу, дає можливість аналізувати в реальні умови, розрізняти загальні норми, порівнювати та розуміти.

Під час підбору текстових фабульних матеріалів необхідно пам'ятати про те, що всі фабульні тексти повинні відповідати таким вимогам, як:

- врахування низки особливостей учнів (вік, розуміння, зацікавленість) під час набування іншомовної компетенції на мови, що вивчається;
- в текстах повинна бути представлена цікава і пізнавальна інформація;
- вся інформація, персонажі і ситуація повинні бути представлена у природних умовах;

- матеріал повинен викликати в учнів емоційний відклик;
- вони мають нести в собі виховний характер, повчання.

Під час підбору фабульних текстів до рівню учня мають бути враховані всі аспекти його розуміння. Для учнів також існує велечезна кількість ресурсів навчально-повчального матеріалу. Англійська мова є дуже багатою на прислів'я, приказки та ідіоми, тому це прекрасна можливість використовувати та застосовувати їх, орієнтуючись на рівень розуміння учня та рівень його можливостей [5 с. 45]. Фабульні матеріали включають в себе різноманітну кількість автентичних пісень, які є безумовно корисними для формування завдань для учнів початкового рівню. За допомогою прислів'їв і приказок, що безумовно є фабульними матеріалами, можна пояснити певні граматичні явища, розширити словниковий запас, спонукати учня до мовлення, використовувати їх для того, щоб розпочати урок або для його завершення. Також, наприклад, використання автентичних та адаптованих байок у практиці викладання англійської мови, безумовно, сприятиме розвитку іншомовної компетенції учня і, що, також було зазначено, сприятиме на формування особистості. Прикладом байок доцільно буде використання адаптованих, бо вони належать по суті до усної традиції, під час вживання у мовлення зміст зберігається, але вони переказуються своїми словами. Коли їх записують, особливо на домінуючій мові навчання, вони втрачають щось своє. Таким чином, стратегія їх відшкодування полягає у використанні розриву між письмовою та розмовною мовою. Одним із тих, хто адаптував байки англійською мовою, був сер Роджер Л'Естранж, який перевів байки на раціональний міський сленг свого часу та ще більше підкреслив їх призначення [21, с. 135].

Очевидним є той факт, що запланований результат підвищення іншомовної комунікації може бути досягнутий, якщо будуть поліпшені умови навчання і якщо учні насправді будуть відчувати, що їм потрібне практичне володіння іноземною мовою, тобто від вмотивованості учнів. Фабульні матеріали є гарним джерелом повчальної моралі, яка заохочує учнів бажати навчатися, але,

очевидно, вони не можуть бути використані як основний засіб підвищення іншомовної компетенції та безпосередньо вивчення (іноземної) мови. Вони мають стати плацдармом для учня при вивченні мови, саме тому тема зберігає актуальність конкуруючи з засобами набування іншомовної компетенції, що постійно розвиваються.

2.1 Технологія праці з автентичними та адаптованими фабульними текстами на різних етапах навчання

Фабульні тексти являють собою сукупність цілого ряду умов та, як було неодноразово згадано, обов'язково мають повчальний характер, причому ступінь наявності того чи іншого компонента може бути різною в залежності від типу фабульного матеріалу (приказки, пісні, байки та ін). Кожен із складових елементів уроку – тексти, навчальні завдання, обстановка на уроці, навчальний взаємодія – має свої критерії, що дозволяють підвищити рівень іншомовної компетенції учня. Основна задача викладача полягає в тому, щоб домогтися гармонійного поєднання всіх параметрів [25, с. 28]. Сучасна освіта висуває ряд нових стандартів, вимог і принципів до навчання на всіх його етапах. Сьогодні велика увага приділяється диференціації в навчанні. Даний принцип передбачає наявність обов'язкової програми освіти, певний мінімум, і додаткової – максимум, що дозволяє враховувати особливості навчаються і забезпечує їх можливість реалізувати свій потенціал в навчанні. Кажучи про особливості мислення учнів начального етапу вивчення іноземної мови воно – є конкретним. На даному етапі вивчення мови учні засвоюють її переважно наочним шляхом, водночас чуючи нове слово, і спостерігаючи за відповідним предметом, явищем чи дією. З цього можна зробити висновок, що найбільш логічним буде використання наочних матеріалів. Основною стратегією та вигідним рішенням під час вивчення іноземної мови на початковому рівні є застосування комунікативно-ігрового методу навчання, так як він забезпечує зорієнтованість на особистість під час навчання та іншомовного спілкування.

Необхідно звертати особливу увагу на взаємовідносини учня з оточуючими його людьми, а не тільки бути об'єктом контролю мовної компетенції. Цьому сприяє впровадження колективних вправ. Також на початковому етапі навчання необхідно, приділяти значну увагу фонетичним правилам, щоб надалі навчити розрізняти значення близьких за звучанням слів. У цьому місці, мабуть, треба зробити акцент і на тому, що ми спілкуємося не тільки за допомогою слів, а й використовуємо невербальні засоби комунікації, жести, міміку, інтонацію та інші звукові вираження: зітхання, вигуки, схлипування тощо, цьому можуть сприяти прослуховування фабульних пісень. Використання значної кількості наочних матеріалів, звісно включаючи інтернет-наочність, допоможе краще пізнати предмет. Це також допоможе сбудувати веселу та легку атмосферу, та в одночас формувати пасивне сприйняття мови, фонове формування особистості.

Як відомо, читання є рецептивним видом мовленнєвої діяльності. Воно враховує безпосередню техніку читання, розуміння та сприйняття матеріалу, що читається. Читання також можна відносити до письмової форми мовлення [13, с. 43–44]. Воно безперечно є важливим видом мовленнєвої діяльності та не широко розповсюдженим способом іншомовної комунікації. Учні середньої та старшої школи мають володіти нормами відводним вимогам чинної освітньої програми з вивчення іноземних мов. Читання використовується для оволодіння безпосередньою технікою читання і задля вдосконалення вимовних навичок. Тобто для встановлення відповідної звуко-літерної відповідності, стабілізації, та для вироблення техніки голосного читання особливо важливе вдосконалення вимовних навичок. Для оволодіння мовним матеріалом читання може бути використане під час пояснення нового лексичного і граматичного матеріалу задля збагачення мовного запасу, або для вдосконалення лексичних і граматичних навичок, для розвитку мовленнєвої адаптованості та гнучкості. Прийнято використовувати читання для розвитку та вдосконалення мовленнєвих навичок та вмінь, задля опори розвитку мовлення, під час аудіюванні, та в якості засобу для розвитку читання як виду мовленнєвої діяльності.

Так як середній етап навчання, в свою чергу, характеризується особливою гнучкістю сприйняття, (особистість тільки починає своє формування) буде доречним використання таких фабульних матеріалів як байки. Неадаптовані іншомовні байки не тільки стануть фундаментом для подальшого формування характеру, а також продемонструють автентичну атмосферу, алегорію іншомовного сприйняття рис характеру персонажів, мають широкий лексичний потенціал [16, с. 256]. На основі байок можливо сформувати велику кількість різноманітних вправ: як колективних, так і індивідуальних.

Для учнів завершальних етапів вимоги іншомовної компетенції стають вище. На уроках англійської мови у старших класах варто використовувати сучасні освітні технології, оскільки за таких умов зменшується частка репродуктивної діяльності. До таких технологій відносять проблемне навчання, колективне навчання, різнорівневе навчання, дослідницькі методи навчання, проектні методи навчання, технологію дебатів, технологію рольових та інших видів ігор, навчання у співпраці, технологію дистанційного навчання [6, с. 191]. На цьому етапі відбувається безпосередня систематизація набутих мовних, мовленнєвих та соціокультурних знань, розвивається вміння відповідно до потреб і ситуацій використовувати іноземну мову більш як інструмент. Сприйняття фабульних матеріалів на цьому етапу буде вигідним через широке впровадження прислів'їв та різноманітних ідіом.

Через неймовірний технічний прогрес вигідною стратегією буде впровадження освітніх технологій під час навчання учнів будь-якого етапу. Вони зможуть вигідно розкрити потенціал фабульних текстів та зацікавити учнів. Використання, наприклад, такої електронної платформи як (2) 'Kahoot' допоможе систематизувати вивчений матеріал. Даний сервіс зручний у використанні та безкоштовний. 'Kahoot' розроблявся як інструмент для швидкого створення інтерактивних вікторин, опитувань і обговорень. У міні-ігри (кахути) можна додавати відео і зображення. Для змагального ефекту до питань додається таймер. Щоб почати гру в класі, вчителю потрібно надати групі учнів згенерований системою код, який вони потім вводять на своїх

пристроях. Викладач створює питання, а учні відповідають, використовуючи свої мобільні пристрої (додаток А). Також цікавим та новітнім рішенням може бути створення своєї власної ментальної карти за освоєним матеріалом, наприклад, байок. Для створення ментальних карт зараз існує багато зручних та простих у використанні додатків, наприклад: (3) 'MindMeister' або (4) 'Mind Map'. Через ці ментальні карти учні можуть наочно продемонструвати засвоєність матеріалу фабульних текстів та проявити креативність, що позитивно впливає на підвищення іншомовної компетенції.

Одним з базових моментів ефективності процесу навчання другої іноземної мови є її усвідомлене засвоєння, немаловажлива мотиваційна складова, в основі якої діятиме інтерес, що був сформований. Слід зазначити, що для організації навчальної діяльності найбільший інтерес становлять мотиви пізнавального плану. Фабульні матеріали мають гарний потенціал для цього, не втрачаючи ні свою автентичність, ні актуальність.

2.3 Комплекс вправ у формуванні іншомовної комунікативної компетенції засобами читання фабульних текстів

Доцільним та ефективним у початковій школі є використання прийомів з елементами змагання (конкурси, вікторини); прийомів з елементами загадування (шаради, загадки, кросворди); прийомів з елементом перевтілення (ігри-пантоміми, інсценівки, рольові ігри); прийомів з елементами художнього виконання (лічилки, скоромовки, римування, вірші, пісні); прийомів з елементами сюжетної організації. [26, с. 78]. На основі фабульних матеріалів пропонуємо сформулювати такі завдання для учнів початкового рівню, як: індивідуальне або колективне прослуховування пісень, наприклад (5) '*I can run*', (6) '*Feelings are feelings*' (7) '*We`re going to win*' та виконати завдання на основі цих пісень. Вигідно буде сформулювати ілюстративні завдання. Учні матимуть змогу бачити картинку емоцій, фізичних вправ, учням потрібно побудувати правильну співвідносність: картинка – іншомовне слово (у конкретному

випадку англійське), що її позначає. Після цієї вправи учні мають розставити слова або речення у порядку, який вони почули під час прослуховування (додаток Б). Ці вправи систематизують почуті матеріали, вони сприятимуть кращому засвоєнню та, в свою чергу, сформують асоціативне сприйняття. Також можна організувати колективне обговорення у ході якого діти будуть розповідати один одному ключові моралі пісень, або розіграти постановку за сюжетом. Це сприятиме розвитку рецептивних навичок учнів початкового етапу, завдання пасивно сформують ставлення дітей до важливості фізичної активності, вони винесуть фабулу важливості сприйняття усіх емоцій, отримають базові розуміння конкурентоспроможності.

Для середнього етапу набуття іншомовної компетенції слід приділяти більше уваги послідовному та системному розвитку в учнів тримовної мовленнєвої, соціокультурної та мовної компетенцій. Для цього етапу ми вважаємо доречним впровадження байок. Тварин часто використовують у байках, бо їм приписують певний характер у розповідях, що допоможе краще проводити паралелі та асоціації. Доцільним буде використання (1) *Aesop's Fables*, так як вони належать до усної традиції, але коли їх записують, особливо на домінуючій мові навчання, вони отримують децицію нового сенсу. Одним із тих, хто це робив англійською мовою, був сер Роджер Л'Естранж, який переклав байки на раціональний англійський сленг, адаптуючі їх на англійськомовні реалії та підкреслюючи їх соціолінгвістичну значенність. Приклади використання таких байок: учні читають або слухають байку (8) *A Dog and his Shadow*, отримаючи додадковий допоміжний лексичний матеріал. Доцільним буде використати аудіювання, також вважаємо доречним впровадження технологій: учні мають змогу пройти тести для закріплення матеріалу, відповідачі на запитання. Наприклад: *Choose the correct answer: A dog was:*

A - walking through a stream.

B - crossing the road.

C - playing with another dog

The dog saw:

A - another dog with a stick.

B - his reflection in the water.

C - another dog eating.

Формування завдання може бути направлено на безпосередній пошук моралі. Учені прослуховують байку та мають обрати з наданого списку мораль прослуханного, або сформуванати власне проаналізовану мораль історії [24, с. 270]. Також вигідною стратегією буде впровадження технологій (Додаток С). Під час виконання завдань посилюється схильність до самоаналізу і самооцінки, що важливо враховувати для організації набуття іншомовної компетенції. Також можна створити тест на електронній платформі 'Kahoot', на якій учні будуть відповідати на запитання про засвоєну мораль та вивчену лексику. Впровадження таких електронних ресурсів допоможе учням краще засвоїти матеріал, тому що тестування проходить в ігровій формі.

Завершальний етап можна вважати комунікативним «зануренням» в іншомовну реальність з обов'язковим використанням фабульних матеріалів різних за обсягом і складністю у мовному та змістовому відношеннях. Буде доцільним використання прислів'їв, приказок та ідіом, так як іноземна мова часто багата на прислів'я та приказки, тому вони будуть правильно і адекватно сприйняті учнями. Доцільним буде формування завдань таких як: прочитати та обробити прислів'я *'The pen is mightier than a sword'* та написати твір-роздум з прозкриттям морали та змісту не менш ніж на 150 слів. Гарним вибором завдання буде впровадження колективних вправ, наприклад міні-дебатів. Прочитавши та розібравши прислів'я *'The first step is always the hardest'*, учні мають дискутувати на тему згоден-не згоден з приводу цього виразу, приводити приклади з власного життя, використовуючи у процесі спілкування мову, яку вивчають. Цікавим буде формування такого завдання: розібравши зміст прислів'я *'Practice makes perfect'* учні мають знайти еквівалент (або декілька) на рідній мові, виступити з міні-доповіддю на тему життєвого досвіду з приводу запропонованої ідіоми та довести присутню у ній фабулу (Додаток С). Замість міні-доповіді учні мають змогу створити ментальну карту своїх думок

з приводу прислів'я. Чому саме такий зміст, дослідити історичні моменти походження, зробити приклади адаптацій перекладу з мови, яка вивчається на українську. Створення ментальної карти дозволить учню зануритися в сенс того, що він вивчав і засвоїти матеріал у найбільшій мірі.

Отже, одним із важливих завдань початкової школи є формування в учнів самостійності у навчанні. Адже, якщо на початковому етапі учні часто потребують додаткової допомоги вчителя та батьків у виконанні навчальних завдань, то на середньому рівні передбачається, що учні вже здатні навчатися більш самостійно, спираючись лише на матеріали класної роботи. На завершальному етапі учні мають вміти формувати свою думку, та мати призначений стандартом рівень іншомовної компетенції, чому будуть тільки сприяти приведені фабульні матеріали. Впровадження електронних ресурсів зробить навчання цікавішим для сучасних учнів.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було виявлена велика кількість стратегій, підходів та методів формування іншомовної компетенції учнів. Велике значення у навчанні іноземної (зокрема англійської) мови відводиться завданням, присвяченим розширенню обсягу країнознавчих, соціокультурних і лінгвістичних знань учнів, розвитку пізнавальності та зацікавленості самих учнів, вдосконаленню комунікативної компетентності, формуванню здатності розуміти і сприймати традиції, звичаї та особливості культури народів, які розмовляють мовою, що вивчається. Зараз ми маємо неймовірну кількість методів для підвищення іншомовної компетенції учнів, зокрема завдяки стрімкому зросту технологій.

Сучасна освіта трактує вчителів стандарти використання в роботі нетрадиційних методів навчання, впровадження різноманітних форм навчання, серед яких найбільш ефективними є: творчі завдання, моделювання освітніх проектів, з метою мотивації учнів до вивчення іноземних мов і за цей формування різноманітних іншомовних компетенцій. Дослідження демонструє, що не треба забувати про такі автентичні засоби, як застосування фабульних матеріалів, оскільки текст – це і засіб комунікації, і спосіб як збереження, так і передачі інформації. Це форма існування культури та відображення певної національної культури, традицій.

Фабульні матеріали можуть і мають бути використані на усіх етапах навчання, їх можливо диференціювати під індивідуальний рівень розуміння, та за їх рахунок підвищити рівень іншомовної компетенції на вплинути на рівень вмотивованості, обізнаності, культурності, вони допомагають формувати моральні риси характеру того, хто обробляє фабульні матеріали у процесі набуття компетентності.

Очевидно, що фабульні тексти не є основними та одиничними матеріалами для формування іншомовних компетенцій, але їх впровадження та міксування дозволяє зберегти традиційність використання автентичних матеріалів, та надати учню фундамент моральних установ. На основі фабульних

матеріалів ми маємо можливість формувати велику кількість завдань для покращення рецептивних та репродуктивних навичок учнів. Впровадження електронних ресурсів дозволяє формувати завдання на основі фабульних текстів сучасними та цікавими, що є вигідною стратегією у набутті іншомовної компетенції.

Підбиваючи підсумок, фабульні тексти та матеріали зберігають автентичність, але не втрачають свою актуальність, саме вони мають використовуватися на всіх рівнях підвищення іншомовної компетенції, що і демонструє це наукове дослідження.

Я, Есманова Анастасія Валеріївна, своїм підписом засвідчую, що моя бакалаврська робота «Формування іншомовної компетенції учнів на основі фабульних текстів» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 472 с.
2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під. заг. ред. О.В. Овчарук. – К.І.С., 2004. – С. 47–53.
3. Борщовецька В. Д. Основи методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посіб. / В. Д. Борщовецька, В. Д. Ігнатенко. – Біла Церква: БНАУ, 2018. – 122 с.
4. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача / Н. Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 336 с.
5. Дубенко О. Ю. Англо-американські прислів'я та приказки. / О. Ю. Дубенко – Вінниця : Нова книга, 2004. – 416 с.
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
7. Кміть О. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Методичні рекомендації / О. В. Кміть. – Чернігів : ЧНПУ, 2016. – 60 с.
8. Котовська, А. Основні тенденції сучасної методики викладання іноземних мов / А. Котовська // English – 2011. – №17. – С. 4–7.
9. Макаренко А. С. Психологічні умови розвитку комунікативної компетентності учителя: дис. канд. психол. наук : 19.00.07. / А.С. Макаренко – К., 2001. – 180 с.
10. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : навч. посібник / С. В. Гапонова, Н. К. Скляренко та ін. – К. : Ленвіт, 2013. – 591 с.
11. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.

12. Мисечко О. Є. Поняття стратегічної компетенції у змісті сучасної професійної підготовки вчителя іноземної мови у ВНЗ / О. Є. Мисечко // Вісник Житомирського державного університету. – 2004. – Вип. 19. – С. 174–178.
13. Ніколаєва С. Ю. Сучасні тенденції формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2012. – №1. – С. 42–51
14. Основи формування іншомовної комунікативної компетенції у середній загальноосвітній школі / П. О. Беха та ін. – К. : ТОВ «Вольф», 2009. – 292 с.
15. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук. метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко [за ред. О. І. Пометун]. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
16. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія / С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майер, О. М. Устименко, В. В. Черниш та ін.; [за ред. С. Ю. Ніколаєвої; техн. ред. І. Ф. Соболевої]. – К. : Ленвіт, 2015. – 444 с.
17. Ткачук О. С. Мовно-мовленнєва компетенція на уроках української мови в початкових класах / О. С. Ткачук // Вісник Житомирського державного університету. – Вип. 44. Педагогічні науки. – С. 156
18. Charlton, B. C. Informal Assessment Strategies: Asking Question, Observing Students, and Planning Lesson that Promote Successful Interaction with Text. / B. C. Charlton – Portland : Pembroke, 2005. – 104 p.
19. Common European Framework of Reference for Languages Learning, teaching, assessment [Electronic resource]. – Cambridge Univ.Press, 2003. – 273 p. – Access mode : <https://rm.coe.int/16802fc1bf>. – (25.05.2020)
20. Kinsella, M. A. Folktales From Simple to Complex. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.marilynkinsella.org/> – (23.05.2020)
21. (2003). Survival Reading Skills. / [W. S. Grigg, M. C. Daane, Y. Jin, and J. R. Campbell]. – Washington, DC : U.S. Department of Education, 2003. – 235 p.
22. Hadfield J. Introduction to teaching English / J. Hadfield, Ch. Hadfield. – Oxford Univ. Press, 2008. – 176 p.

23. Richards, J. C. From Reader to Reading Teacher: Issues and Strategies for Second Language Classrooms. / J. C. Richards – New York : Cambridge University Press, 2001. – 263 p.
24. Scrivener J. Learning Teaching: A guidebook for English language teachers. / J. Scrivener – Macmillan, 2005. – 432 p.
25. Syatriana E. Developing a model of Teaching reading comprehension For efl students. / E. Syatriana, A. Hamra // Indonesia : Universitas Negeri Makassar. – 2010. – 29–39 P.
26. Wallace M. Action Research for Language Teachers / M. Wallace. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 273 p.

СПИСОК ДОВІКОВИХ ДЖЕРЕЛ

27. Всесвітній словник української мови / WorldwideDictionary.org. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.worldwidedictionary.org/> (дата звернення: 14.05.2020).
28. СЛОВНИК – тлумачний словник орфографічної мови. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slovnuk.ua/> (дата звернення: 14.05.2020).
29. Collins Online English Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english> (дата звернення 25.04.2020)

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

- (1) <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/2137/2/Formation%20of%20speech%20competence.pdf> (дата зверення 20.04.20)
- (2) https://kahoot.it_ (дата зверення 23.05.20)
- (3) <https://www.mindmeister.com> (дата зверення 23.05.20)
- (4) <https://miro.com/mind-map-software/> (дата зверення 23.05.20)
- (5) <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/songs/i-can-run> (дата зверення 23.05.20)
- (6) <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/songs/feelings-are-feelings> (дата зверення 23.05.20)
- (7) <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/songs/were-going-win> (дата зверення 23.05.20)
- (8) <https://lingualeo.com/ru/jungle/the-dog-and-his-shadow-556313> (дата зверення 23.05.20)

ДОДАТКИ

Додаток А



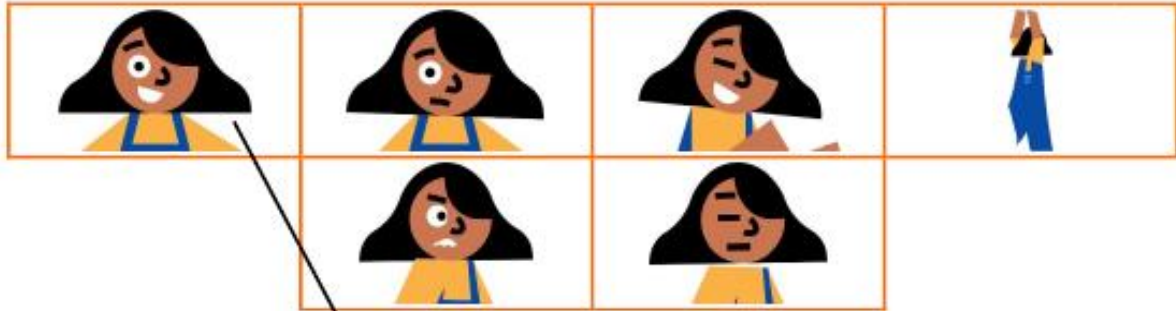
Додаток В

Приклади завдань

Feelings are feelings

1. Match them up!

Draw a line to match the picture and the word.



angry	happy	dance	calm
	excited	sad	

2. What's the order?

Listen to the song. Put the feelings in the order that you hear them.



	bad
	hungry
1	happy
	excited
	calm
	angry
	sad
	thirsty

I can run

1. Match them up!

Draw a line to match the picture and the word.



2. What's the order?

Listen to the song and put the sentences in order.



	I can jump.
	I can skip.
1	I can run.
	I can swim.
	I can hop.

Додаток С

Приклади завдань

Find the correct moral of the fable.

1. A Dog and his Shadow

A dog was crossing a little river and had some meat in its mouth. Then he saw his own shadow in the river but thought it was another dog. This "dog" also had a piece of meat in his mouth. As the dog was so greedy, he wanted this "second" piece of meat. When trying to snatch it, he dropped his meat into the river and it sank. The dog could not retrieve it.

Moral:

Many people are selfish and want things that do not belong to them.

You must be grateful.

Lion and Mouse

A generous lion caught a mouse but he let her go. A few days later the lion was caught in a net. Along came the same mouse and helped him because he had helped her. She gnawed through the net and set the lion free.

Moral:

It is always a good thing to help others who have helped you, no matter how small you are. You must be grateful.

Vocabulary:

generous - Giving people more of your (time or help) than is usual.

to gnaw - To bite, chew on with the teeth.

grateful - thankful

moral - General truth about things that are right or wrong.

Please match the answers to the questions.

1. Why was the lion generous?

2. What happened to the lion?

3. Who helped him?

4. What did she do?

5. Why did she do this?

Fable based on Aesop's Fables, Baltimore 1818.

[Check answers](#)

Додаток D

The Pen Is Mightier Than the Sword



(the written word is more powerful than physical force)

It's true! **The pen is mightier than the sword!** I just got a letter from the president of the corporation that made my car. I've been having trouble with the alignment and the steering column almost from the day I bought it.

Did you take it back to the dealer?

I sure did, but he kept claiming that everything seemed OK. I got so angry that I almost came to blows with the guy, but I decided against force and instead I wrote a letter to the president of the company. As you can see, he wrote back and not only did he apologize for the way I was treated, he offered to let me trade in the car for a brand new one at no additional cost! Congratulations! You've proved that **the written word is more powerful than physical force.**

The First Step Is Always the Hardest



(the most difficult part of accomplishing something is getting started)

Well, Adam. Did you enjoy the concert?

Yes, I did. It was quite inspiring. I sure wish I could play the violin like the concert artist who performed this evening.

There's no reason why you can't. **The first step is always the hardest.** You're still young. All you have to do is make up your mind to work at it.

Do you really think I'll ever be able to play like her?

It's hard to say at this point. But if you have enough talent and if you work hard enough, you can realize your wish. **The hardest part of learning to play like that is to start taking lessons and to learn to read music.** If you're serious about starting, I have the name of an excellent music teacher.

Wonderful. I'll give her a call the first thing tomorrow.

Practice Makes Perfect



(doing something many times improves one's skill at it)

You're now typing thirty words per minute. Good for you. That's a big improvement. Thank you. If only I could stop making mistakes on those numbers! That's something you'll have to work on, but **practice makes perfect**. Eventually you'll be able to type the numbers just as accurately as you do the letters. Now that you mention it, I have been concentrating more on the letters. I think I'll focus my practice on the numbers for a while. **With constant drill and repetition I should be able to type them perfectly.** You'll increase your typing speed and proficiency, too. Just keep practicing. You can only get better!